

خوشه‌های تشنگی

(مجموعه داستان‌هایی از مقاومت لبنان)

نویسنده: دکتر علی حجازی

استاد دانشگاه اربابان

مترجم: دکتر حسین مهتدی

استادیار دانشگاه خلیج فارس

سرشناسه: حجازي، علي، ۱۹۵۱ - م. Hajazi, Ali

عنوان قرارداد: عنايد العطش وقصص اخري. فارسي

عنوان و نام پديدآور: خوشه‌هاي تشنگي: مجموعه داستان‌هايي از مقاومت لبنان / نويسنده علي حجازي؛ مترجم حسين مهدي.

مشخصات نشر: بوشهر: انتشارات ۱۰۰، ۱۳۹۶. [صد] برگ، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهري: ۱۲۵ ص: مصور؛ ۲۷/۵×۱۴/۵ س. م.

شابک: ۳-۳-۹۶۷۲۲-۹۷۸-۶۰۰-۱۳۰۰۰۰ / ۹۷۸-۶۰۰-۱۳۰۰۰۰ اريال

وضعيت فهرست نويسي: فبا

موضوع: داستان‌هاي کوتاه عربي -- لبنان -- قرن ۲۰ م.

Short stories, Arabic -- Lebanon -- ۲۰th century

موضوع ديگر: داستان‌هاي کوتاه عربي -- قرن ۲۰ م. -- ترجمه شده به فارسي.

Short stories, Arabic -- ۲۰th century -- Translations into Persian: موضوع

شابک: روده: مهدي، حسين، ۱۳۶۱ - مترجم

ویراستار: دلال عباس، ویراستار

روده بندي کنگره: PJA۴۸۵۸/ج۲۳۶۹۰۴۱۱۳۰۰۰

روده بندي ديگر: ۷۲/۸۹۲

شماره کتابت ناسي مل: ۴۸۵۸۴۸۰

خوشه‌هاي تشنگي (مجموعه داستان‌هاي مقاومت لبنان)

نويسنده: دکتر علي حجازي (استاد شگاه لبنان)

مترجم: دکتر حسين مهدي (استاديار دانشگاه خوارزمي، خوارزمي، خوارزمي)

ویراستار علمي: دکتر دلال عباس (استاد دانشگاه خوارزمي)

ناشر: انتشارات ۱۰۰ برگ

چاپ اول: ۱۳۹۶ (چاپ اول ناشر و چاپ دوم کتاب)

تعداد: ۱۰۰۰

قيمت: ۱۳۰۰۰ تومان

شابک: ۳-۳-۹۶۷۲۲-۹۷۸-۶۰۰-۱۳۰۰۰۰

دفتر فروش: بوشهر خيابان امام خميني - خيابان فردوسي (پل پور درويش) کتابسرای باران

تلفن: ۰۷۷۳۳۳۲۴۶۷۵ - ۰۹۳۳۷۶۹۹۴۵۹۹ www.nashr۱۰۰barg.ir

فهرست مطالب

۷	 مقدمه مترجم
۱۱	 تألیفات علی حجازی:
۱۹	 املاک شصتی (به جای مقدمه)
۲۵	 املاک شصتی (داستان)
۳۳	 دانشجوی شه . درباره فرهنگ زندگی سخنرانی می کند!
۳۹	 الحُجَیر
۵۱	 تمثالی نایاب... بوی عرفستان
۵۷	 در آغوش گرفتنی صمیمانه بر حاشیه رویای هفتگانه
۷۱	 حمید شتربان
۷۷	 دُم مار
۸۱	 پروانه‌ای نورانی از شمال
۸۹	 خوشه‌های تشنگی
۹۶	 عروسی گنجشکان
۱۰۱	 خمیر (۱)
۱۱۱	 خمیر (۲)
۱۲۵	 منابع

مقدمه مترجم

مختصری درباره پیدایش داستان‌نویسی در ادبیات عربی

از سال ۱۹۲۸ که شیخ محمد عبده (متوفی ۱۳۲۳) در مجله الأهرام واژه «رمانیت» را در برابر ناول (novel) و درواقع هرگونه از ادبیات داستانی قدیم و جدید، به کاربرد تا به امروز معادل‌ها و برابری برای واژه داستان جدید و انواع آن به کار برد و مشکل اصلی هم در عدم مطابقت دقیق اصطلاحات ادبی غربی با قالب‌های جدید داستانی در زبان عربی است. به همین سبب، به کار بردن معادل و اصطلاحات تثبیت شده برای قالب‌های داستانی در زبان عربی دشوار است.

تعداد کمی از نویسندگان در جهان عرب واژه «قصه» را برای ادبیات داستانی به کار می‌برند و احتمالاً برای پرهیز از بحث‌های طولانی درباره نام قالب‌های داستان، دایرةالمعارف اسلام، عنوان «قصه» را برای مدخل ادبیات داستانی جدید عرب برگزیده است (جمعی از مؤلفان، ۱۳۰۲: ۵۰). بااین حال، می‌توان گفت که در حال حاضر در بیشتر سرزمین‌های جهان عرب واژه «روایه» برای رمان و داستان بلند و «قصه قصیره» برای داستان کوتاه به‌کار می‌دارند (حجازی، ۲۰۰۱: ۹۵؛ مجدی و دیگران، ۱۹۸۴، ذیل الروایة القصيرة القصيرة)؛ اما واژه اقصوصة محل مناقشه واقع شده است. برخی آن را معادل برای رمان کوتاه یا ناول (novella) گرفته‌اند (مجدی و دیگران، ۱۹۸۴، ذیل الأقصوصة؛ عبدالنور، ۱۹۸۴: ۳۰) و برخی دیگر آن را با داستان برابر می‌دانند (موسوی، ۱۹۸۸، ۱۱۱؛ فتحی، ۱۹۸۶، ذیل اقصوصة) و به نظر می‌رسد در معنای داستان کوتاه کاربرد وسیع‌تری داشته باشد؛ خصوصاً در کشورهای سوریه

و لبنان (فتوحی، ۱۹۸۶، ذیل اقصووصة؛ قسومه، ۲۰۰۰، ۴۵-۵۴). به هر حال تعیین دقیق کاربردهای این اصطلاحات کمی دشوار است؛ به ویژه برای رمان کوتاه که بحث‌های بسیاری درباره آن در گرفته است.

داستان‌نویسی معاصر عرب ثمره یک فرایند طولانی است که پیشینه آن به نهضت نوزایی و تجدد فرهنگی عرب در قرن سیزدهم می‌رسد. با اینکه این نهضت در هر منطقه از جهان عرب ویژگی‌ها و مختصات خود را داشت، اما اساس آن بر رویارویی و تقابل دو نیروی مهم و بنیادین یعنی سنت و تجدد بود. رویارویی با تمدن، دانش و فرهنگ غرب از یک‌سو و نگرش نو به میراث عظیم فرهنگ عربی - اسلامی و اسلامی آن از سوی دیگر، مسئله اساسی نهضت تجددخواهی عرب و به دنبال آن داستان‌نویسی معاصر عرب بود. افزایش و گسترش آشنایی با ادبیات غربی به ترجمه آثار داستانی اروپا، جری که باعث تقلید و اخذ و اقتباس از آن‌ها شد تا جایی که داستان جدید به زبان عربی در نیمه دوم قرن چهاردهم، در شکل جریانی بومی به اوج و کمال خود رسید.

گسترش تجددخواهی در آغاز عصر نهضت در سرزمین‌های مختلف عربی یکسان نبود؛ شاید اولین نشانه‌های نهضت را در سوریه و لبنان که در قرن سیزدهم توسعاً سرزمین شام نامیده می‌شد، برانگیخته کرد. با اینکه لبنان در جنبش نوزایی پیشرو بود، داستان‌نویسی در آنجا کندتر از مصر پیشرفت کرد. در لبنان آثار روایی و داستانی بسیار پدید آمده بود، اما در دهه ۱۹۱۰ ش/ ۱۹۳۰ م داستان‌نویسی جدید در بیروت با تأثر از داستان‌نویسان مصر شکل گرفت.

داستان‌نویسی عرب تحت تأثیر وقایع پس از پایان جنگ جهانی دوم و درگیری نظامی و فرهنگی با رژیم اشغالگر اسرائیل، گرایش‌های متفاوتی یافت.

نویسندگان مختلفی در کشورهای عربی به موضوع مقاومت و پایداری در برابر اشغالگری اسرائیل در داستان‌های خود پرداخته‌اند (جمعی از مؤلفان، ۱۳۹۲، ۵۷-۶۹)؛ یکی از این داستان‌نویسان دکتر علی حجازی استاد زبان و ادبیات عربی دانشگاه لبنان است. ایشان به‌عنوان یکی از نویسندگان داستان کوتاه در لبنان «رای کار ارزشمندی در این باره است که در زیر مختصری درباره آخرین اثر ایشان یعنی کتاب «عناقید العطش» آورده می‌شود:

کتاب خوشه‌های تشنگی ترجمه کتاب «عناقید العطش» دارای ۱۴ داستان کوتاه پیرامون مقاومت لبنان است. در این داستان‌ها از شور و نشاط جوانان، دانشجویان، سالخورده‌گان، مردان و زنان، شیعه و سنی در کمک به مقاومت و دفاع از کشورشان سخن گفته شده است. آنچه در این کتاب نمایان است این است که نویسنده سعی دارد در سراسر داستان‌های خود به بی‌هویتی ارتش اسرائیل و در مقابل به استواری و قدرت نیروهای مقاومت اشاره کند؛ نویسنده با این کار روح ناامیدی در مقابل جنگ‌افزارهای مدرن و هر نیستی‌ها را از دل ملت لبنان زدوده و روح امید به آینده‌ای روشن و پیروزی در مقابل دشمن تاین دندان مسلح را در دل آن‌ها زنده می‌کند.

مهم‌ترین ویژگی این کتاب واقعی بودن داستان‌های آن است، یعنی نویسنده از نزدیک خود شاهد پایداری مردم لبنان در تجاوز رژیم صهیونیستی به آن کشور بوده است. یکی از ویژگی‌های داستان‌نویسی امروز استفاده از نماد یا رمز است که نویسنده در داستان‌های خود برای جذاب نمودن آن از رمز بسیار استفاده نموده است. اسم کتاب برگرفته از یکی از داستان‌های آن است «عناقید العطش» یعنی خوشه‌های تشنگی، نویسنده در این داستان با استفاده از نماد «الکرمه»

یعنی انگور استفاده کرده است چراکه در اغلب تمدن‌ها انگور رمز زندگی و حیات است. در اینجا نیز نویسنده از تشییع کنندگان شهیدان، می‌خواهد در بالای قبر شهیدان درخت انگور کشت کنند تا با خون شهیدان و شیرۀ استخوان آن‌ها آبیاری شود و برای آن داریستی بکشید تا شاخه بر روی آن‌ها بدواند و بر هر ذره‌ای از خاک این سرزمین خیمه افکند و شاخه‌های آن به شمال و بقاع و جنوب و ساحل و کوه کشیده شود؛ و فردا هنگامی که خوشه‌های آن با خون‌های سرخ آراسند شوند و با اشک‌های منجمد شده بر گونه‌های شاداب مزین شوند، در آن هنگام است که نسل‌ها و فرزندانمان از آن‌ها خواهند خورد و احساس عطش انتقام در آن‌ها بدو خود خواهد آمد و این باعث استمرار و زنده شدن روحیه انتقام‌جویی در دایه‌های ملت لبنان و مردم قانا خواهد شد. این کتاب علاوه بر اینکه می‌تواند گوشه‌ای از فکری و جان‌فشانی‌های رزمندگان مقاومت را به خوانندگان نشان دهد، می‌تواند به سویی برای دانشجویان کارشناسی ارشد در رشته‌های ادبیات فارسی و عربی باشد تا با بررسی نمادهای مقاومت در آن و مقایسه آن با داستان‌های حوزه ادبیات فارسی در زبان فارسی به مشترکات داستان‌نویسی ادبیات پایداری در دو زبان دست‌برد.

از خوانندگان گرامی می‌خواهم نظرات و پیشنهادها را به پست الکترونی این‌جانب به نشانی (mohtadi@pgu.ac.ir) ارسال نماید.

مَنْ يَهْدِي اللَّهُ فَمَا لَهُ مَغْنَمٌ

حسین مهتدی